

Delavska enotnost

GLASILO SINDIKATOV SLOVENIJE

LETNIK X., ŠTEV. 45 (344)

Ljubljana, 2. novembra 1951

IZVOD 6 din

NAŠE ORGANIZACIJE PO DRUGEM KONGRESU

Sindikati in delavsko upravljanje

Kaj bereš v tem članku?

KAKO BOMO IZPOLNJEVALI OBVEZE, ZA KATERE SMO SE NA KONGRESU ODLOČILI?

KAJ SMO ZAPISALI V STATUT O TEM, KAKO BOMO POMAGALI DELAVSKIM SVETOM?

KAKO BO V DANAŠNJIH GOSPODARSKIH POGOJIH PODRUŽNICA POMAGALA DELU DELAVSKEGA SVETA.

Vsem skupaj, članom in odbornikom delavskih sindikatov, nam je dal kongres toliko pomembnih pobud in napotkov, da nas to obilno gradivo včasih kar malo zmede. Človek niti pravzaprav ne ve, kje naj bi začel, ko pa je vsega tega vendar toliko in poleg tega še dnevnih opravkov čez glavo. Zato pa, dragi tovariši, ali vam smemo malo svetovati?

Dober svet je vedno dobrodošel gost v naši slovenski hiši, kaj ne? Pa saj tako nekako de tudi naš ljudski rek. Zato bomo poizkusili biti torej dober gost v naših sindikalnih podružnicah! Preden pa bi kar koli svetovali, si povejmo še nekaj! Kongresi se ne vrše tako pogosto kot naši članski sestanki, ki jih imamo skoraj kar vsak teden. — Ali smo lahko malo hudomušni? Prav na uhol Veste, saj imamo tudi nekaj organizacij, to je nekaj podružnic, ki imajo skoraj tako »pogosto« sestanke, kot so naši kongresi. No, teh je seveda zelo, zelo malo. In prepričani smo, da bo dober svet tudi tam našel plodno njivo. — Torej kongresi so bolj poredkoma, komaj vsako tretje leto enkrat. Prav zato morajo kongresi članstvu nakazati s čim naj se v tem daljšem obdobju ukvarjajo njihove sindikalne organizacije.

Napotila kongresa moramo takoj začeti izpolnjevati

Seveda, teh napotkov pa ne moremo kar čez noč vseh in v celoti uresničiti. Ne, precej časa bomo neprestano in skrbno delali, da bodo naše organizacije vse to izpolnjevale, za kar smo se na našem kongresu vsi skupaj odločili. Toda, nekaj je važno! Z delom moramo takoj začeti in to s takoj v nemo in tako prizadevno, kakor se lotimo vsakodnevnih obvez, ki jih od časa do časa prejmemo v podružnici in ki jih moramo v nekaj dneh izpolniti.

Najprej pogledjmo, kaj nas obvezuje novi statut

Sedaj, če dovolite, pa kar k stvari! V mislih imamo statut naših sindikatov. No, kaj je statut, tega ne bomo tokrat obravnavali, to je vendar temeljni zakon naše organizacije, isto kot je za državo ustava. To ve slednji naš član. Kajne, da je tako? Vsakega novince, tako all drugače, pri vpisu v sindikat starejši tovariši pouče tudi o statutu. Kjer tega ne bi napravili, tam greše, in bodo v bodoče morali to popraviti. Vidite, in na kongresu smo obravnavali tudi naš dosedanj statut. Po zelo plodni razpravi, je kongres sprejel nekatere važne spremembe in dopolnila v starem statutu, tako da danes lahko govorimo sploh o novem statutu naših sindikatov.

Zato je potem res prav in potrebno, če pri obravnavi kongresnega gradiva najprej posežemo po novem statutu in si ga pobliže ogledamo. Seveda celega statuta ne bomo danes obdelovali. Ne, zaustavili se bomo samo pri eni sami misli in si jo nekoliko razložili. Drugič se bomo pogovorili o drugi in tako dalje.

Imate pri roki novi statut? No, pogledjmo! Že kar med uvodnimi mislimi je nekaj, česar v našem dosedanjem statutu ni bilo. Preberimo si! Tam namreč, kjer so v statutu našete temeljne obveze, ki jih imajo naši sindikati v socialistični preobrazbi naše domovine, je zapisano tudi naslednje:

... da krepe in razvijajo delavsko samoupravljanje ter da pomagajo delavskim organom upravljanja v njihovem delu na ta način, da vzpodbude in zbera delavski razred v boju za nadaljnji razvoj proizvodnih sil naše dežele in za izvršitev gospodarskih načrtov; ...

Obvezali smo se, da bomo pomagali organom delavskega upravljanja

To je vsekakor velika in plemenita obveznost, dostojna domoljubnih tradicij naših delavskih sindikatov. Seveda v našem starem statutu nekaj takega nismo mogli zapisati enostavno zato, ker naše družbeno gospodarske prilike še niso tedaj bile zrele, da bi uvedli delavsko upravo v gospodarstvu. Sedaj pa, ko imamo delavske svete, zato ker smo vsa ta vojna leta neumorno gradili gospodarske pogoje zanje, je naša razredna dolžnost napraviti vse, da bi naši delavski sveti res dobro in koristno gospodarili. Nekaj takega, kot je naša obveza, da bomo skrbeli za rast delavskih svetov, nimajo v svojem statutu še nobeni sindikati. Kako naj bi tudi imeli? Saj nimajo nikjer delavci gospodarstva v svojih rokah tako, kot ga imamo pri nas v Jugoslaviji. Zato je tudi velikega pomena za nas in za mednarodno delavsko gibanje to, kako bomo naše delavske svete uveljavili kot prave organe družbene gospodarske uprave. Prav uspešna rast delavskih svetov je morda danes največji doprinos, ki ga mi lahko damo mednarodnemu delavskemu gibanju, svoji domovini in svoji lastni bodočnosti.

No, sedaj imamo pred očmi našo sindikalno podružnico, njeno članstvo in upravni odbor! Kako bo ona izpolnjevala obveznost do delavskega sveta, ki velja po statutu za vse naše sindikalne organizacije. Ali ima sam statut kakšne napotke za to? Da, statut zelo jasno nakazuje, kako naj pomaga sindikalna podružnica delavskemu svetu. Člani sindikata in vodstvo sindikalne podružnice namreč najuspešneje pomagajo rasti delavskega sveta na dva načina, kot je rečeno v statutu: če neumorno skrbijo za razvoj proizvodnih sil naše dežele in za izvršitev gospodarskih načrtov.

Kaj se pravi danes »skrbeti za razvoj proizvodnih sil«?

Kaj pa se pravi »skrbeti za razvoj proizvodnih sil naše dežele«? Kaj so pravzaprav to proizvodne sile? Kadar mislijo na delovno orodje, stroje in podobno ter na ljudi z določeni delovnimi veščinami, tedaj to politični ekonomisti imenujejo proizvodne sile. Čim bolj moderne stroje in bolj moderen način proizvodnje ima neka dežela in čim bolj večji so pri delu delovni ljudje, potem govore politični ekonomisti, da je ta dežela gospodarsko zelo razvita, da ima visoko razvite proizvodne sile in obratno. Primerjajmo recimo, staro kmečko predico z njenim kolovratom in statvo s sodobno moderno tekstilno tovarno. Predica je bila nekdanj vsaka kmečka žena in zato ni bilo potrebnih nobenih posebnih znanj, danes pa neka moderna tekstilna tovarna brez inženirjev in tehnikov, poleg delavcev sploh ne more obratovati. Najbolj otipljivo razliko pa občutimo, če primerjamo, koliko metrov blaga je napravila nekdanj naša kmečka ženica v osmih urah, s tem, koliko blaga sedaj pride na enega zaposlenega delavca v tekstilni tovarni.

Povrnimo se k naši nalogi! V statutu smo se torej obvezali, da bomo skrbeli za razvoj proizvodnih sil. Kaj ima to skupaj z delavskimi sveti? Čim bolj moderne stroje in tovarne bomo imeli, čim modernejši organizacijo proizvodnje, tem več bomo proizvajali in tem manj bo notranjih gospodarskih težav. In istočasno, čim bolj bomo vsi pri svojem delu kos svojim nalogam, čim bolj bomo gospodarsko razgledani, tem lažje bomo plodno gospodarili. Seveda se bo vse to dovolj odražalo v delu delavskih svetov.

Kako lahko skrbi podružnica za razvoj proizvodnih sil?

Kako lahko skrbi podružnica danes za razvoj proizvodnih sil, to je za to, da bi imeli čimboljše stroje, čimboljše organizirano gospodarstvo, da bi mi vsi skupaj čimbolj delali, čimbolj obvladovali delo na svojih delovnih mestih? Na to je nemogoče odgovoriti, ne da bi se pomenili o nekaterih tekočih gospodarskih vprašanjih.

Pri tem mislimo na sedanje gospodarske ukrepe, ki so osnovni pogoj za poln razmah našega družbenega gospodarstva. Da bi omogočili v mejah družbenega plana posameznim družbenim podjetjem čimbolj samostojno gospodariti, kar pa je osnovni pogoj za to, da bodo delavski sveti lahko

(Nadaljevanje na 4. strani)

Solidarna in zavestna GOSPODARSKA DISCIPLINA

potrošnikov bo omogočila uspešnejšo in hitrejšo ureditev našega trga

Nedvomno trenutno vsi skupaj najbolj pozorno spremljamo urejevanje našega notranjega trga. To je seveda tudi povsem razumljivo, ker nas trg in prilike na trgu neposredno zanimajo kot vsakodnevne potrošnike.

Če se spomnimo samo nekaj mesecev nazaj, ko je še ves organiziran trg imela v rokah razdeljevalna mreža drž. gospodarske uprave, se bomo spomnili dveh stvari, ki so nas potrošnike tedaj zelo motile: vse blago se je nekako delilo in ne prodajalo, zato pa si ga lahko »kupil« tudi samo v zelo omejenih količinah in brez neke posebne izbire. Seveda mi dobro vemo, da so zlasti kmečki pridelki, to je živila, prišla v to razdeljevalno mrežo potom odkupa, ki je kmečkih proizvajalcev določal, kaj morajo oddati (torej kaj morajo proizvajati) in po kakšnih cenah, mi potrošniki pa smo te stvari dobili na karte in to samo določene pridelke in samo v omejenih količinah. Kratkotrajno, tu je državna gospodarska uprava neposredno urejevala prilike na trgu, seveda na administrativen način.

Vemo pa tudi še nekaj, da je poleg tega »organiziranega trga« obstajalo tudi svobodno tržišče, ki se je vedno bolj uveljavljalo. Na tem svobodnem trgu so bili napredaj predvsem tisti kmečki pridelki, ki jih ni zasedel obvezen odkup, včasih pa tudi tisti, ki so bili skriti pred odkupnimi organi. Cene tem pridelkom so bile nesorazmerno vi-

soke. Ker so naši napor v izgradnji glavnih gospodarskih objektov zahtevali velikih materialnih žrtev, zato je bilo naše »organizirano tržišče« zelo skromno založeno, marsičesa se sploh ni dobilo, mnoge stvari, kot so moka, mast, olje, sladkor in podobno pa v zelo omejenih količinah. Zato smo se potrošniki često zatekli k svobodnemu trgu, kjer so bila napredaj predvsem najbolj iskana živila. Kmečki proizvajalci so ta pritisk potrošnikov na njihove proizvode obilno izrabili in pričeli neomejeno navijati cene. Jez tej samovolji je napravila šele intervencija kmečkih nadzornikov in državnih posestev, ki so do neke mere zavrele prodajo kmečkih pridelkov po neomejeno visokih cenah.

Kaj bereš v tem članku?

O UREJEVANJU NAŠEGA NOTRANJEGA TRZIŠČA

KATERA GOSPODARSKA NESORAZMERNJA MORAMO ODPRAVITI S TRGA

KAJ BOMO NAPRAVILI, DA TA NESORAZMERNJA IZGINEJO

O POMENU GOSPODARSKE DISCIPLINE POTROŠNIKOV

Prve spremembe na našem notranjem trgu

Resnejše spremembe na trgu pa je povzročilo postopno sproščanje administrativno organiziranega trga v svobodnega. Postopoma je bil ukinjen obvezen odkup in zagotovljena blagovna prekrška. Cene so se pričele svobodneje

ganje državne gospodarske uprave neposredno v razmere na trgu, kot je določanje cen, prepovedovanje in omejevanje prodaje in podobno.

Seveda za nas pojmovanje svobodnega trga ni istovetno s kapitalističnim

Ali ste pri vas v podjetju že razpravljali o gospodarskih nalogah, ki jih morate izpolniti v zvezi z novimi gospodarskimi ukrepi? Na sliki vidimo nekaj članov delavskega sveta pivovarne Union, ki razpravljajo o kakovosti njihovih izdelkov, da bodo izpolnili želje potrošnikov tudi sedaj pri prostem trgovanju.

oblikovati. Naše družbeno gospodarstvo je postavilo na trg velike količine potrošnega blaga, tako živil kot industrijskih proizvodov. To je bil nedvomno začetek normalizacije našega trga, ki je sedaj v polnem razmahu. Zanj je značilno vse manjše administrativno pose-

svobodnim trgom. Naše družbeno gospodarstvo zahteva tudi gospodarsko smotrno tržišče. Če smo se odpovedali administrativnim ukrepom na trgu, to ne pomeni, da sploh ne bomo uravnavali prilik na njem. Zato pa je potrebno trg uravnjavati z ekonomskimi sredstvi.

Škodljiva gospodarska nesorazmerja na trgu

Trenutno so za naš trg značilna nekatere gospodarska nesorazmerja.

V čem se kažejo ta nesorazmerja? Vsako narodno gospodarstvo proizvede neko določeno količino ljudem potrebnih proizvodov in to od živil do oblačil in drugih industrijskih proizvodov tja do stanovanj, prevoznih sredstev, razsvetljave in tako dalje. Koliko je teh proizvodov, je odvisno od tega, kako je neka dežela gospodarsko razvita.

V vseh teh proizvodih pa je vložena določena količina človeškega dela in imajo zato vsi ti proizvodi neko določeno vrednost. V našem gospodarstvu kot nam sedaj kaže trg, pa se pojavlja to, da potrošniki nesorazmerno plačujemo posamezne proizvode. Gospodarski indeksi so namreč pokazali, da je recimo nemogoč odnos med ceno nekaterih kmečkih pridelkov in med ceno električnega toka, prevoznih uslug in podobno. Mi namreč visoko preplačujemo vrednost nekaterih kmečkih pridelkov in zato si ti proizvajalci često neopravičeno prisvajajo del naših plač. To je po svoje posledica, ki smo jo nasledili od prej, ko je poleg organiziranega trga, ki pa ni bil dovolj založen, obstajal tudi svobodni trg, ki je imel napredaj »iskano blago«. Tudi sedaj najčešče dosega kmečki pridelki previsoke cene zato, ker se še vedno nismo otresli bojazni, da ni blaga, ker nam ga pač »niso dodelili«. In prav to ni res! Blago

vedar obstaja. Saj je bila normalna letina. Proizvajalci imajo vse tiste količine, katere je v prejšnjih letih odkupila državna gospodarska uprava in kar so sami prodali. Zato ne more biti nobene bojazni, da ni blaga. Seveda to bojazni, da ni blaga, nekateri »zaslužkarji« celo zelo skrbno netijo, ker vedo, čim več bo to bojazni, tem dražje bo šlo blago v denar.

Z druge strani pa mi nekaterih neblagovnih uslug, kot to pravijo politični ekonomisti, porabe elektrike, stanovanj, prevoznih sredstev in podobno, ne plačujemo niti toliko, kolikor je to dejansko vredno. Samo primerjajmo dosedajno ceno za 1 KW elektrike s ceno 1 jajca, 1 kg moke, 1 kg krompirja, pa nam bo takoj jasno, da ni sorazmerja. Seveda te nizke cene neblagovnih uslug se nam po svoje maščujejo: mi preplačujemo kmečke pridelke, pri porabi neblagovnih uslug pa celo ne nadomestimo uporabljenega, zato se pred nas resno postavlja problem vzdrževanja prevoznih sredstev, stanovanjskih zgradb, kulturnih ustanov itd.

Gospodarski ukrepi za odpravo nesorazmerja na trgu

To nesorazmerje je treba torej v interesu našega narodnega gospodarstva in v interesu posameznega potrošnika odpraviti. Zakaž, če bi kmečki proizva-

jalci dobili svoje pridelke vedno preplačane, bi sploh ne težili k temu, da bi čimveč pridelali, ampak bi se zadovoljili s tem, kar je sedaj, če ne bi celo nazadovali. Pri vzdrževanju elektrarn, javnih zgradb, prometnih mrež pa bi neprestano stali pred problemom državnih dotacij. In pri vsem tem bi potrošniki večji del svoje plače porabili samo za najosnovnejše življenjske potrebe.

Kako odpraviti to nesorazmerje? Z obnovo pravkar odmrlih administrativnih posegov državne gospodarske uprave na trg? Ne! Ampak z energičnim gospodarskim posegom. Kaj je značilno za ta poseg, ki ga sedaj pravkar občutimo na trgu? Predvsem je naš trg dovoljivo založen. Na njem se niti resno ne občuti, da nekateri verižniško navdahnjeni kmetovalci zadržujejo doma svoje pridelke in čakajo boljših cen. Drugo, pravkar so bile povišane dajatve za neblagovne uslug, kar bo izravnalo porabo naših plač. Seveda pa sedaj ne bomo mogli več tako preplačevati kmečkih pridelkov in bodo, hočeš nočeš, kmetovalci morali prodajati ceneje in če bodo hoteli več iztržiti, bodo morali več pridelkov pripeljati na trg.

Prispevek sindikalnih organizacij k čim hitrejši in čim uspešni normalizaciji trga

Trenutno podražitev neblagovnih uslug ob sedaj obstoječih cenah kmečkih proizvodov in njim prilagojenih cen industrijskih proizvodov gospodarsko nepovoljno vpliva na delavce in uslužbence. Toda bila je edina pot za to, da se omenjene prilike na trgu izravnavajo in da potem cene padajo. Od nas potrošnikov pa je sedaj v veliki meri odvisno, kako hitro in uspešno bo doseženo uravnovešanje trga. Kako lahko potrošniki prispevamo k čim prejšnji in čim doslednejši normalizaciji trga?

Predvsem je na nas potrošnikih, da dejansko doumemo smisel teh ukrepov in da del naših prejemkov, ki smo ga trošili za kmečke pridelke, zelo zmanjšamo in da kupujemo po čim nižjih cenah. Vsako nasedanje »gladi za blagom«, da ni blaga, da bo dražje, objektivno pomaga spekulantom, da dvigajo cene. Zato je nepravilno n. pr. beganje za krompirjem, kar celo vrše nekatere podružnice in pristajajo na vse pogoje, ki jih stavljajo nekateri spekulantski kmetovalci. Enako je škodljivo beganje za blagom nekaterih nakupovalcev naših trgovin, ki vidijo uspeh samo v tem, da kupijo, ne pa po koliko kupijo. Seveda je drugače, če prihajajo na vas kupovat krompir ti »preplašeni nakupovalci«, ki običajno kupujejo kar vagonске količine, kot pa če bi to kupovali posamezniki, ali pa če bi krompir celo kmet sam prodajal. Tudi pošten kmet ob takim nakupovanju začne misliti, da se da pa res malo več iztisniti, če kupuje sindikat in, če je pač taka »stiska«. Tako so potem nekatere sindikalne organizacije tako »pomagale« svojim članom, da je nakupovalec plačal krompir pri kmetu nekaj dinarjev dražje, kot je bila dnevna cena na trgu, da so ponekje morali celo delavci iti sami pobirat krompir na njivo in da so si ga morali sami pripeljati domov. Taka »pomoč« sindikalne organizacije je v škodo delavstvu in naj je naše organizacije ne vrše več. To dvakrat škoduje nam potrošnikom: enkrat, ker vsak posameznik blago dražje plača in drugič s tem, ko dražje plača blago, podaljšuje nesorazmerje cen na trgu in visoke cene.

Ob teh novih ukrepih za konsolidacijo našega trga je zato dolžnost našega članstva, da solidarno zbija vse pojave preplačevanja, nepotrebnega in škodljivega tekanja za blagom, dolžnost sindikalnih vodstev pa je, da članstvu pojasnjuje gospodarske prilike in da onemogoča kakršno koli novo »sindikalno trgovanje«, s katerim sami sebi obilo lahko škodujemo. Sindikat mora biti namreč organizacija potrošnikov, ob kateri se morajo zlomiti vsi poizkusi spekulantov, da kakor koli že podaljšajo nesorazmerje na trgu in potegnajo čim več dobičkov. In čim večjo gospodarsko disciplino bodo ustvarile sindikalne podružnice med svojim članstvom, tem hitreje in obilneje bomo občutili blagodat trenutno za potrošnike nepovoljnih ukrepov za ekonomsko normalizacijo tržišča.

Sindikati in delavsko upravljanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

polno zaživel, je potrebno, da v našem narodnem gospodarstvu odpravimo tiste nepotrebne stvari, ki so nam preostale od dosedanjega administrativnega gospodarjenja in duše pobudo zlasti kmečkih proizvajalcev ter nam porajajo nekatera neravnovesja na tržišču. Katere so te stvari? Ena takih preostalih stvari je nesorazmerje v trošenju naših prejemkov: veliko, veliko večji del svoje plače porabimo za nakup kmečkih pridelkov in sploh blaga, zelo majhen del pa za druge stvari, kot je razsvetljava, kurjava, prevoz itd. To ustvarja nenormalno sorazmerje na tržišču in omogoča, da so cene kmečkimi pridelkom nenormalno visoke, to je, da kmečke pridelke prodajajo precej iznad dejanske vrednosti in da je pritisk na neblagovne usluge zopet zaradi nizkih cen nenormalno visok. V težnji, da se to uravnovesi, so izšli ukrepi o podražitvi neblagovnih uslug.

Čim bolj dosledno bomo izvedli te ukrepe, tem prej je pričakovati njihove svetle strani in ta je, da bodo pričele padati cene kmečkimi pridelkom in vzporedno industrijskim proizvodom in da bodo vsi proizvajalci začeli boj za kupca. To pa pomeni, da bodo ponujali več in boljše proizvaje. To pa je tisto, kar moramo doseči — zagotoviti razvoj proizvodnih sil naše dežele.

Preboleti moramo nekatera nesorazmerja na trgu z zavedno gospodarsko disciplino

V naših današnjih pogojih, ko moramo preboleti nekatera nesorazmerja na trgu, ki smo jih doslej uravnavali z administrativnimi ukrepi, če hočemo gospodarsko urediti trg tako, da bomo lahko uvedli nov finančni sistem, je torej dolžnost sindikalnih podružnic, ki hočejo dejansko pomagati razvoju delavskega upravljanja — take pa so naše podružnice — da pouče svoje članstvo o smotru novih gospodarskih ukrepov in da so prav naše sindikalne organizacije tvorec gospodarske discipline potrošnikov. To se pravi, da so danes sindikalne organizacije poklicane, da se bojujejo proti umetno ustvarjeni »gladi za blagom«, proti pretiravanju s cenami, ker vse to škoduje uspešnemu uravnavanju našega gospodarstva in podaljšuje te neuravnovešene prilike, ki omogočajo špekulacijo. Vsako preplačevanje proizvodov in nasedanje »gladi za blagom« nam potrošnikom dvakrat škoduje: prvič, ker moramo draže plačevati pri posameznem nakupovanju in drugič, če zlasti kmečki proizvajalci, lahko prodajo svoje pridelke iznad stvarne vrednosti in niso prisiljeni več in boljše proizvajati, kar škoduje razvoju naše proizvodnje.

Naše gospodarske prilike je mogoče torej nenehno izboljševati samo, če se uspešno razvijajo proizvodne sile naše dežele. Od razvoja proizvodnih sil pa je odvisen ne samo naš vsakodnevni materialni položaj, ampak tudi razvoj delavskega upravljanja. In zaradi vsega tega je danes potrebno, da nastopajo sindikalne organizacije kot organizirana sila delavskega razreda v interesu samega delavskega razreda ter njegovega materialnega položaja proti vsem pojavom, ki bi kakor koli škodovali novim ekonomskim ukrepom za konsolidacijo našega trga.

Pravilno moramo oceniti vrednost dela na vsakem delovnem mestu

Drugo važno vprašanje, od čigar pravilne rešitve bo v veliki meri odvisen razmah naših proizvodnih sil v industriji, je temeljita priprava takega plačnega sistema, ki bo gospodarsko navajal vse delavce na to, da bodo boljše in več proizvajali. Zato pa je treba, da sindikalna podružnica pomaga pri pravilni tehnični in ekonomski ocenitvi delovnih mest. Pri tem delu mora biti za vsako sindikalno podružnico osnovno vodilo realna družbena vrednost proizvodov njihovega podjetja. Od tu mora izhajati tehnično in gospodarsko vrednotenje delavskih mest. Ocena delovnega mesta se mora izvršiti tako, da se oceni pomen, kakršnega ima določeno delovno mesto v procesu izdelave določenega proizvoda. To pa potem tudi jasno pove, kolikšen odstotek vrednosti celotnega proizvoda je bil ustvarjen na določenem delovnem mestu in po tem odstotku je treba delavca oziroma uslužbenca, ki tam dela, nagraditi. Tak način dejanskega ekonomskega nagrajevanja po delu bo nedvomno najmočnejši činitelj v tem, da se bodo delavci čim bolj usposabljali za delo na svojih delovnih mestih, da bodo izboljševali organizacijo proizvodnje in podobno. To je v gospodarskem smislu razvoj proizvodnih sil.

V teh mislih smo opozorili naše podružnice samo na dve važni obvezi, ki jih pred nas postavlja naša gospodarska stvarnost, ki pa jih vsebuje tudi naša obveza v statutu; da bomo skrbeli za razvoj družbenega upravljanja gospodarstva na ta način, da bomo vzpodbujali delavski razred v boju za nadaljnji razvoj proizvodnih sil. Seveda bi se dalo o tem še mnogokaj svetovati. Toda še drugič kaj!

Iz današnjega nasveta smo se še nečesa naučili, kaj ne? In sicer to, v čem pravzaprav obstoji najučinkovitejša pomoč sindikalne podružnice delavskemu svetu. S tem seveda ni rečeno, da se ne da tudi drugače pomagati delavskemu svetu. Takih oblik je namreč še obilo, kot so nasveti, opozorila, ki jih dajejo naše podružnice delavskemu svetu. Toda važno je to, da je ta skrb prvenstvenega pomena za razvoj proizvodnih sil in da bi sindikalna podružnica, ki bi pozabila nanjo, ter samo pošiljala svoje predstavnike na seje delavskega sveta in upravne odbora in dajala samo dobre svete in opozorila, enostransko pomagala delavskemu svetu in delavskemu upravljanju sploh.

Za danes dovolj! Ali vam lahko še nekaj svetujemo? Morda ne bo odveč, če se sestanete tudi v vaši podružnici člani upravne odbora in če te misli malo pretresete in jih soočite s prilikami v vašem podjetju. Nedvomno vam bo koristilo pri delu, nam pa boste lahko marsikaj napisali, kar boste ukrenili!

Prvi tehnični muzej pri nas bomo imeli v Ljubljani

V našem muzejskem življenju je bila te dni izpopolnjena velika vrzel z ustanovitvijo osrednjega tehniškega muzeja Slovenije, ki bo tudi edini v naši državi. Večina naših muzejev posveča pozornost le umetnostno zgodovinski strani, proizvajalni proces pa je potisnjen v ozadje. Zato ljudje dostikrat ne vedo, s kakšno proizvajalno in predelovalno tehniko, skratka s kakšnimi stroji in pripomočki so ljudje nekdanje izdelovali slikovite narodne noše ali druge predmete, katerih lepoto še sedaj občudujemo. Tehniški muzej bo zbiral stroje, naprave in instalacije, ki niso več v rabi in ki osvetljujejo razvoj proizvajalne in predelovalne tehnike pri nas. Razen osrednjega muzeja bodo osnovani tudi manjši muzeji v posameznih industrijskih krajih, tako da bodo ljudje tamkaj vedeli ceniti svojo proizvodno tradicijo.

Naši kolektivi in podjetja so že tudi doslej precej storili, da smo ohranili marsikatero zanimivost. V železnikih so obnovili edinstven plavž, Kroparji so obnovili vigenje ognjišče, ki je bil že pred razpadom. Na Jesenicah so ustanovili zbirni urad za muzejske predmete, ki jih razstavljajo že od aprila meseca. Lokalne muzeje bodo ustanovili v Guštanju za vso Mežiško dolino in tudi v Idriji. Pri ustanavljanju teh muzejev bo veljalo načelo, da bodo organizirani muzeji tako, kakršna so

gospodarska izročila iz nekdanjih časov. Tehniški muzej bo izdal tudi publikacije, ki bodo kazale razvoj proizvodnje in predelavne tehnike.

Vsega gradiva seveda ne bomo mogli zbrati naenkrat. Tehniški muzej v Münchenu so na primer organizirali 15 let, mi pa smo ga šele komaj začeli. Tehniški muzej Slovenije misli že prihodnje leto prirediti železarsko razstavo.

Kulturni zapiski

V množici pomembnih obletnic, ki jih letos proslavljamo, je nedvomno med zelo važnimi obletnica »Borbe«. Ta naš vodilni časopis je pričel izhajati v oktobru leta 1941 na prvem novosvoobodnem ozemlju v Srbiji kot organ KPJ. V prvi številki užičke »Borbe« je napisal tov. Tito uvodnik, v katerem je dal časopisu jasni napotil. V takratne Titove misli je položena želja, da naj postane »Borba« glasilo zaslužnih, toda svobodoljubnih narodov Jugoslavije, da naj bo pobudnik vseh ljudskih sil v boju za velike cilje — osvoboditev naših narodov izpod jarma zavojalcev in domačih izdajalcev. In »Borba« je dostojno izpolnjevala te naloge. Preko »Borbe« je govorila našemu ljudstvu Partija, ki je bila na čelu boja za osvoboditev. »Borba« je postala kmalu simbol odpornosti; kdor je imel »Borbo«, ta je našel v srcu tudi zavest, da je zvest domovini. Imeti »Borbo«, to je postalo del domoljubja naših uporniških narodov. Danes je »Borba« naš vodnik v boju za notranjo zgraditev socializma v deželi, naš neumorni bojevnik za resnico in pravico delovnega ljudstva.

Ob deseti obletnici obstoja Ljudske milice so v Domu Ljudske milice v Ljubljani odprli razstavo o razvoju in delu LM od njene ustanovitve do danes. Razstava je razdeljena v dva dela. Prvi

RUDARJI IN TOPILNICARJI OBRAVNAVAJO RAZPOREDITEV DELOVNIH MEST

V Mežici živahno obravnavajo novo kategorizacijo delovnih mest. Ocena delovnih mest pa jim čisto ne gre v račun z delavci in njihovimi kvalifikacijami. Poglejmo si primer. Različna delovna mesta v topilnici in v jami — in vendar eni in isti delavci menjajo ta delovna mesta, ker morajo po določenem času za nekaj časa pustiti delo v topilnici. Kako nagrajevati v takem primeru? Kaj mislite družje! Pišite nam, pa bomo svetovali mežiškim rudarjem. F. M.

Med tekmovalci v počastitev

10. OBLETNICE NAŠE LJUDSKE VOJSKE

Tekmovanje na čast naše ljudske vojske je zajelo skoraj vse naše delovne kolektive. Mnogi delavci in delavke so sedaj bolj prišli za delo, da tako pokažejo svojo ljubezen do naše vojske, ki nam čuva mirno graditev dežele. In ne samo to. Popoldne ali pod večer mnogi posvete nekaj svojih prostih ur in sodelujejo v športnih organizacijah, enotah PLZ, predvojaški

vzgoji in podobno. Naši delavci dobro vedo, da je usoda naše domovine v naših lastnih rokah: čimsrčneje in čimuspešneje jo bomo znali braniti pred kakršnim koli napadalcem, tem bolj bodo zaprta vrata v našo deželo »nezaželenim gostom«. Zato je prav, da vsaj nekatere izmed teh naših tekmovalcev v čast ljudske vojske spoznamo.

boljši »partizan« Ludvik Dragar, ki se je izkazal v partizanskem maršu, med plavalci je med najboljšimi Ludvik Mikše, vtem ko je pri strelcih med prvimi Julij Goriš. V jami, pri premoğu se najbolj izkažejo Franc Razpotnik, Jože Pobornik, Jože Bukovšek in Gabršek Peter.

Sportnica in vodja bojne patrole tov. Cilka Ivartnik iz Guštanja, ki uspešno tekmuje v čast naše Armade.

Pri idrijskih rudarjih ...

V Idriji je dal pobudo za tekmo vanje v čast obletnice JA tajnik sindikalne podružnice pri rudniku tovariš Eržen Pavel, ki neumorno skrbi tudi

slej dosegel najboljše uspehe. Mladinci, ki zelo vestno zahajajo v svoj center pa pravijo, da imajo najrajši praktične vaje, partizanske marše, boj-

Da, mala, kar pogled si dobro naše rudarje! Verjetno je tudi tvoj očka med njimi.

To niso samo dobri rudarji, to so tudi dobri in skrbni očetje, ki ljubijo svojo dečo, žene, našo rodno deželo in svoje svobodčine in zato marsikatero težko pogrešano prosto uro prežive v enotah PLZ, na strelišču, na športnem igrišču, na »pohodu«, da bi znali čimbolje braniti vse to pred vsakomur, kdor bi nam hotel kar koli vzeti.

za razmah tekmo vanja. Rudarji se zelo zanimajo za streljanje. Njihov najboljši strelec je Kunda Josip, ki je do-

ne pohode, patrolje in slično. Kdo pa je v tem tekmo vanju najmarljivejši v proizvodnji? Ta pa je Karl Simončič, doslej 26-kratni udarnik, ki prekorajčuje normo povprečno za 32%.

Ali veš, zakaj ukinjamo nekatere strokovne šole

Večkrat čitamo v Uradnem listu, da je ukinjena ta ali ona strokovna šola in ustanovljena druga podobna. Zakaj je to potrebno? V naši šolski politiki stremimo za tem, da pride slušatelj iz šole s čimširšo strokovno izobrazbo. Dosedanje strokovne šole pa so imele vse to hibo, da se je v njih slušatelj le ožko specializiral, ko pa je prišel v tovarno na delo ni mogel svojega znanja uspešno takoj uporabiti. Tako so na primer posamezne gospodarske panoge vzgajale v svojih strokovnih šolah pri nekaterih podjetjih kader le za svoje potrebe. V Vevčah, Rušah, Lescah itd. so vzgajali kader za kovinsko stroko, ki pa se je večinoma specializiral le za delo v dotičnih podjetjih. V nekaj letih bi na tak način dobili veliko število delavcev usposobljenih samo za delo v določeni tovarni, kjer pa toliko ljudi ne rabijo. Močnejše industrijske šole, v Litostroju, v tovarni avtomobilov v Mariboru pa bodo lahko vzgojili dovolj kadra za kovinsko industrijo, ki pa bo tudi dovolj široko razgledan.

... in pri rudarjih v Laškem

Med rudarji v Laškem je pobudnik tekmo vanja v čast desetletnice naše vojske tovariš Zvonko Kajtna, predsednik upravnega odbora podjetja, Rudarji pa pravijo, da je njihov naj-

Ti klubi tehnike vedo, da potrebuje naša domovina večjih in spretnih državljanov

Tekmo vanje v čast 10-letnice JA je prineslo mnogo življenja tudi v organizacije Ljudske tehnike. Celjski poštari so izurili 40 članov Ljudske tehnike z osnovnimi prijemi v telefonski telegrafski stroki. Pri tem je treba povedati to, da usposabljanje predvsem tiste člane, ki niso neposredno zaposleni v telefonski in telegrafski stroki, temveč raznašalke, uradniške moči itd. V mesecu oktobru bodo ti gojenci sodelovali pri dveh manevrih, kjer bodo

praktično upostavili telefonske vezi z enotami. V radio klubu v Laškem pa so vzgojili nekaj radiotelegrafistov in izdelali v klubski delavnici nekaj detektorjev za pionirje. Gojenci industrijsko metalurške službe so v Laškem v 14 dneh napravili 7 novih kajakov. V brodrarskem krožku v tovarni nogavic v Polzeli pa so naučili veslati mnogo tovarišev. Padalci celjskega aerokluba so pred nedavnim z uspehom izvedli 39 skokov iz letala z višine 400 metrov. Te dni pa bo celjski aeroklub dokončal dela na motorni vitki za dviganje jadrarnih letal z močjo 95 konjskih sil. To vitko so montirali na poseben kamion. Doslej je celjski aeroklub usposobil že nekaj vrlih jadrancev. Člani industrijsko-kovinarske šole v celjski Tovarni emajlirane posode pa so dokončali krila za dvosedmo jadrarno letalo »vrhbeč«. V Št. Pavlu pa je elektrostrojni klub izdelal v lastni delavnici stružnico in še nekaj drugih strojev. V Celjski tovarni tehnic bodo do dneva JA izdelali avtomatsko kladivo in 4 avtomobilke na nožni pogon. V Vojniku so v avtomoto društvu usposobili 10 motoristov, 25 soferjev za osebni avto in 2 za tovorni avto ter opremili eno delavnico. V celjski kemični tovarni pa si je tamonjni foto krožek opremil svoj laboratorij, v katerem že člani uspešno delajo. F. L.

Pred Tednom tehnike

Na širši konferenci za pripravo »Tedna tehnike«, ki je bila v nedeljo so dali člani Glavnega odbora tudi nekaj smernic, kako naj delamo in organiziramo, da bo »Teden tehnike« povsod uspel. Vsakogar moramo zainteresirati, da čimbolj dviga svoje tehnično znanje. Zato je potrebno v »Tednu tehnike« vključiti v kolikor še niso vključeni v vrste tehnike vse strokovnjake, da bi o tej ali oni tehnični zanimivosti povedali kaj za delavce in nameščence. Čim večje število delavcev naj se spozna s stroji, pri vseh pa negujemo čut, da so stroji družbena lastnina in da jih je treba najskrbneje varovati. Tudi kmete spoznamo s prednostjo tehnične obdelave zemlje. Posebno pozornost pa moramo posvetiti krepitevi obrambne moči naše države, ki bo edina zavarovala vse naše dosedanje pridobitve.

V počastitev mirovnega kongresa so v Zagrebu odprli razstavo srednjeveške zlatarske umetnosti. Razstava prikazuje najdragocenejša umetniška dela iz zlata in srebra, lesoreze in kiparske odličke iz zadrskih cerkva in muzejev ter najstarejša književna dela in rokopise.

V Parizu je pred kratkim izšla knjiga »K preporodu socializma«, ki ima podnaslov »Sprječevalo o Jugoslaviji«. Delo obravnava različna vprašanja s področja gospodarstva, združništva, delavskega gibanja itd. Med avtorji del, ki so objavljena v tej knjigi, so številni francoski kulturni in javni delavci, ki so v zadnjih letih obiskali Jugoslavijo.

Cankarjeva založba je pred kratkim izdala tudi knjigo »Vnuki«, ki je ena najboljših del našega rojaka pokojnega Louisa Adamiča. To delo je v slovensčino prevedla Mira Mihelič.

Od 2. do 4. novembra bo v Sarajevu III. plenum književnikov Jugoslavije. Plenum bo sprejel nekatere spremembe statuta in obravnaval važna vprašanja književnosti iz vseh ljudskih republik.

Izdaja Republiški svet zveze sindikatov za Slovenijo. Predstavniki Jože Jurač. Odgovorni urednik Roman Albreht. Tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. Naslov uredništva in uprave: Masarykova cesta 4/II v Ljubljani. Telefon 45-38 in 49-70. Poštni predal 284. Račun pri podružnici Narodne banke v Ljubljani št. 604-9021-4. List izhaja vsak petek. Rokopisov ne vračamo. Mesečna naročnina 25 din, četrtletna 75 din, polletna 150 din in letoletna 300 din.